Nr. 4 1938 m. gegužės 27 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

PASIŽADĖKIM

Mes ne kartą lankom
Žalią ąžuolyną,
Kur plieninės šakos
Tankiai susipynę.

Daugel storų medžių
Rymo ten palinkę,
Jiems dainas dainuoja
Girių dainininkė.

Primena vaikystę
Ir saulėtą rytą,
Kuomet meilės žiedas
Jų širdy pražydo.

Būdami mažyčiai,
Jie pasižadėjo
Audrų nebijoti,
Nesiūbuot nuo vėjo,

Šį mylėti kraštą,
Kur jie gimė, augo,
Ir nuo pikto priešo
Visados jį saugot.

Ir mes, kol dar esam
Jauni ir mažyčiai,
Sau pasižadėkim
Nebūti žilvičiais,

Plačiai išbujoti,
Kaip tas ąžuolynas,
Gimtoj mūsų žemėj —
Krašte Gedimino.

V. Kuolaitis.

Mažulionių piliakalnis

Mažulionių piliakalnis yra Mažulionių kaimo (Daugėliškio valsč.) laukuose. Prie pat piliakalnio eina kelias iš Švenčionių į Vydžius. Prie kelio stovi Vytauto Didžiojo garbei pastatytas paminklas-kryžius. Jis pastatytas vietos jaunimo rūpesčiu, kai šis jaunimas buvo susibūręs į L. Š. K. D-ją.

Kalnas prasideda labai stačia pakalne, jo viršuje yra įdubimas, kaip didžiulė lėkštė, o įdubimo viduryje — gan gili skylė; su 8—10 metrų ilgumo kartimi jos dugno negalima pasiekti. Piliakalnio pakalnės ir pats kalnas yra apaugęs lapuotais medžiais, išvagotas takeliais. Užlipus iš piliakalnio labai gražiai atrodo visa apylinkė, kalnuota, pušaitėmis nusagstyta, ežerais išmarginta. Kur-ne-kur tarp pušaičių matyti mūsų kaimų šiaudinės pastogės.

Apie Mažulionių piliakalnį mūsų seneliai pasakoja nemaža įvairių padavimų. Daugiausia tų padavimų siekia Vytauto Didžiojo laikus. Štai vienas tokių pasakojimų.

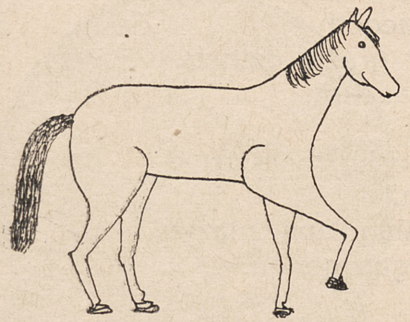
Vytauto Didžiojo laikais mūsų kraštą esą netikėtai užpuolę piktieji kryžiuočiai. Jie tačiau greitai pastebėję, kad lietuvių jėgos daug stipresnės už jų ir kad atvirame lauke jie negalėsią jų puolimų atremti. Tad galvotrukčiais pradėję pilti kalną. Kadangi jie daug kastuvų su savimi neturėję, tai daugumui jų prisėję žemė pilti šalmais. Taip Mažulionių piliakalnį jie bene supylę per dvi paras. Kai kalnas jau buvęs supiltas, kryžiuočių vyresnieji pasislėpę piliakalnyje ir su savimi pasiėmę tik tiek kareivių, kiek galėję jų sutilpti. Daugumas likę aplink piliakalnį ir dar ilgai padavinėję pasislėpusiems sienojus ir didelius akmenis, kad būtų kuo gintis. Taip jiems besidarbuojant, staiga atvykusi Vytauto Didžiojo kariuomenė. Po trumpo mūšio ji išvaikiusi kryžiuočius, kurie buvę aplink piliakalnį, o užsidariusius jame apgulusi. Po kiek laiko užsidariusiems piliakalnyje kryžiuočiams pristigę maisto ir jie turėję pasiduoti. Po to kryžiuočiai niekuomet Lietuvos slapta esą nebepuldinėję.

Mažulionių piliakalniu buvo susidomėję mokslo žmonės. Prieš pat Didįjį karą į Mažulionių kaimą buvo atvykęs vienas rusų inžinierius, berods, Ordelis. Jis su pasamdytais vietos žmonėmis pradėjęs kalną kasinėti iš rytų pusės. Bekasinėdamas jis radęs gana daug metalinių sagčių, šalmų, varinių rėmų, kastuvų ir šiaip mažesnių daiktų daiktelių. Visus rastuosius daiktus jis išsivežęs, sako, Petrapilio muziejun.

Taip dabar ir stovi Mažulionių piliakalnis su prakastu šonu iš rytų pusės, lyg nuskriaustas.

M. Jaksieboga.

Stasiukas maistrelis

Kartą matė Stasiukas, kaip vyresnieji berniukai dirbo medinius arkliukus. Pagalvojo:

— Aš irgi pasidarysiu tokį arkliuką. Dar ir kojytes jam baltai nudažysiu.

Nuėjo pas tėvelį ir prašo:

— Tata, duok man lentutę!

— O kam tau, Staseli?

— Darysiu arkliuką su baltomis kojytėmis.

Tėvas davė jam lentutę.

Nuėjo Stasys pas bro Petrą.

Prašo:

— Duok man kazliuką!

Iš kazliuko ir lentutės išėjo puikus arkliukas. Turėjo galvą, akis, karčius ir puikias keturias kojas. Trūko tik dažų padažyti baltai kojytes.

Sumanė nueiti pas dėdę ir paprašyti dažų. Gavo pas dėdę dažų ir nutepė savo arkliukui baltai kojytes.

Tikslas pasiektas — arklys padarytas.

Stasiukas užsėdo ant savo arkliuko ir joja:

— Op! op! į turgų.

Jodamas galvoja:

— Arkliuką parduosiu, o už tuos pinigus nusipirksiu sau lietuvišką knygutę.

M. C.

Prie močiutės kapo

Ant kapelio motinėlės
Auga baltos lilijėlės,
Auga rūtos, auga metos,
Našlaitėlės vargšės sėtos.

Samanotas stovi kryžius,
Čia budėti pasiryžęs,
Trokšta jis ištiesti ranką
Ir paguost našlaitę menką:

Kad neverktų, neraudotų
Savo kelio erškėčiuoto,
Kad juo būt lengviau keliauti
Jai — mažulei našlaitėlei.

V. Kuolaitis.

Vaikas ir motina

— Pakloki, mamyte, lovelę,
aš noriu be galo miegot!
— Aukščiausiam už gražią dienelę
juk reikia, sūnau, padėkot.

— Rytoj padėkosiu, mamyte, —
pakloki, greičiau!
— Šiandieną, šiandieną, mažyti,
tai bus ir užmigus geriau.

Tada tave angelas saugos,
nevargins baisieji sapnai.
Išvenk tiktai tinginio raugo,—
visuomet gyvensi gražiai.

P. Legas.

SUSIRINKIMAS

Šiandien miško aikštelėje žvėrių daugybė: vilkai, lapės, šernai, seniai lokiai, bailiai kiškeliai ir išdykėlės žebenkštės. Visi gausiai subėgo į tą didelį ir svarbų susirinkimą.

Vilkas atidarė susirinkimą ir taip kalbėti pradėjo:

— Taip toliau būti negali! Žiema jau per ilgai mus taip šaldo!

Toliau skundėsi žebenkštės:

— Trūksta jau mums maisto ir iš bado teks gal mirti!

Ir kiškelis gailiai verkė:

— Tuojau iš bado jau mirsiu! Sniegas turi vis apglėbęs jaunus rugelius ir kitas žolelės!

Tik ramus didelis mieguolis lokis savo koją čiulpia ir nieko neatsako. Tur būt, vėl užmigęs sapnuoja apie saldų medų.

Tuo tarpu įvažiavo aikštelėn balta ponia Žiema. Ji važiavo pora baltų arklių ir labai baltomis rogėmis. O baltas Šaltis sėdi vežiko vietoje ir pavaro sniegu žibančius arklius. Arklių karčiai sidabro spalvomis žiba saulės šviesoje.

Pagirdo Žiema žvėrelių verksmą ir skundimąsi. Liepė sulaikyti baltąsias roges ir taip tarė:

— Neverkit, žvėreliai. Jau greit aš išvažiuosiu. Tiktai baltu sniegu pabarstysiu kelią. Šiaurys vėjas papūs ir aš iškeliausiu nuo jūsų į kitą šalį.

Žvėreliai pradžiugo ir pilni vilties išsiskyrė.

M. Č.

ŽVEJAI

Išėjo Antanas žvejoti. Laivą pasistatė prie krūmo, o pats nuėjo toleliau pameškerioti.

Atėjo pameškerioti ir du Antano kaimyno vaikiokai. Jiedu pastebėjo pastatytąjį prie krūmo laivą, sėdo jan ir nuplaukė. Pagriebė laivą stipri upės srovė ir pradėjo jį nešti į akmenis, kurie kyšiojo upės viduryje. Vaikai buvo per silpni, kad galėtų suvaldyti laivą ir aplenkti akmenis. Laivas priplaukė prie akmenų ir smarkiai į juos susitrenkė. Vaikai iškrito upėn, laivas nuplaukė toliau.

Vaikai suspėjo užsikabinti rankomis už akmens ir norėjo ant jo užlipti. Bet akmuo nuo vandens buvo slidus, vaikai kiekvieną kartą krisdavo atgal vandenin.

Suprato vaikai, kad be kitų pagalbos jiedu neišsigelbės,—ir pradėjo šaukti. Išgirdo jų riksmą Antanas, atbėgo gelbėti išdykėlių. Neradęs laivo, jis turėjo bristi iki akmenų ir po vieno ištraukti krantan.

Vaikai buvo išgelbėti, bet Antano laivą vanduo buvo nunešęs labai toli. Barė vaikus jų tėvai už tokį negražų pasielgimą, pagaliau, ir jie patys suprato, kokį nesmagumą jiedu buvo padarę geram kaimynui. Nuo to laiko jiedu stengėsi jam atsilyginti, — niekuomet nejudino jo laivo.

Pražydo sodai

Žiūrėkit, pražydo, štai, sodai;
melsvai jau nušvito dangus.
Pavasariu džiaugias artojai!
Gyvenimas šiandien gražus!

Pasipuošė kriaušės žiedeliais,
pasipuošė vyšnios ir slyvos.
Štai ievos iš tolo boluoja;
viliojančiai kvepia alyvos.

Ten žaidžia vaikučiai sodely
ir laksto žieduotais takais.
Čia skraido margieji paukšteliai
ir čiulba balseliais linksmais.

Balys Serevičius.

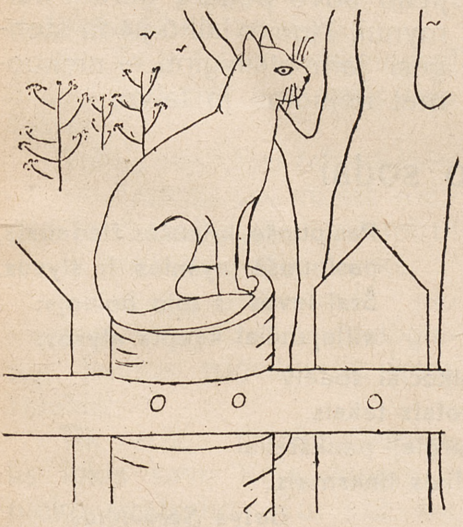
PASIVAIDENO

Mūsų kaime yra vienas labai išdykęs vaikinas, vardu Petras. Jis labai nemėgsta, kai kiti pradeda jį prašyti papasakoti apie vaiduoklį, kurį jis buvo matęs kaimyno sode. Jis tuomet pyskta, kiti iš jo juokiasi ir bailiu vadina. Štai kaip visa buvo.

Kartą naktį Petras įlindo kaimyno sodan paobuoliauti. Jis prisiskynė obuolių geroką krepšį, užsimetė ant pečių ir ėjo šalia kluono. Naktis buvo šviesi, mėnesiena. Eina Petras, dairosi, širdis smarkiau plaka, kojos kiek dreba. Tik staiga sugiedojo kluone kaimyno gaidys, vadinasi, pats vidunaktis. Žvilgterėjo Petras kluono pusėn, ir visas sudrebėjo: šalia jo ėjo kažkas kitas, juodas, su diktoku krepšiu ant pečių. Metė Petras krepšį ir pasileido bėgti. Ir tas juodasis nusimetė krepšį ir pasileido Petrą vytis ir vis greta, visai arti. Jis vijosi Petrą, kol kaimyno kluonas pasibaigė,—ir dingo.

Kitą dieną Petras daug kam papasakojo, kad kaimyno sode vaidenas, tik nepasakojo, ko jis ten buvo naktį vaikščiojęs. Kiek vėliau ir tai paaiškėjo, nes kaimynas rado pamestąjį prie kluono krepšį su obuoliais. Iš krepšio jis pažino, kad tai Petro darbas, ir gardžiai juokėsi iš jo pasakojimo apie vaiduoklį, pasirodžiusį sode.

Jo vienamečiai dar daugiau juokėsi ir dažnai, primindami jam tą nuotykį, sakydavę, kad jis kaip kiškis pabūgo savo šešėlio.

Tupi katas ant tvoros,
Jo akutės mirga.
Būtų graži ta daina,
Bet ne labai ilga.

Katras pataikys duobutėn?...

Pavasario džiaugsmas

O pavasarėli,
Koks linksmutis tu!
Su pilkais paukšteliais
Pargrįžai kartu.

Savo šiltu oru
Džiugini visus,
Su dainoms paukštelių
Linksmini tu mus.

Su karšta saulele
Žemę gaivini,
Su šiltučiu lietum
Žolę augini.

Margelis ir Deglė

(*Pasaka*)

Buvo šunelis. Gražus, riebus, visas margas: strėnos juodos, ausys pilkos, viena koja balta, kita ruda, trečia taškeliais išdažyta... Vaikai labai juo džiaugėsi, o visi šunys su juo žaisti norėjo. Pilnas kiemas buvo vištų, žąsų, ančių, bet ir tos Margelį mėgo ir niekuomet jo neskaudė. Ir kalakutas pasipūtėlis jo nekliudydavo. Ir buvo visiems gera.

Bet štai atsitiko nei šis, nei tas. Mat, Margelis panorėjo būti gudresniu už savo draugus šunis.

— Kokia čia man garbė, — mano jis, — vis šuniškai loti. Kodėl aš negaliu kitaip. Pavyzdžiui, taip, kaip Degloji. Ji taip puikiai kriuksi, žviegia...

Ir nuėjo jis pas Deglę pasimokyti.

— Pamokyk, — sako, — mane saviškai kalbėti.

— Gerai, — sutiko storulė, — klausyk tiktai. — Ir pradėjo mokinti: Kriu-kriu-kriu...

Kur līst, kur līst.

— Ačiū, — sako Margelis, — jau moku.

Nubėgo jis savo kieman. Eina per kiemą ir kriuksi:

— Kriu, kriu, kriu...

— O čia kas? Kva! kva! kva! — sušuko persigandusios antys ir išsiplastė.

— Ko! ko! ko! — suriko višta ir gaidys ir nudūmė, kiek pajėgdami.

— Et, ką jie, kvailiai, išmano, — kalba sau Margelis, — niekur nebuvę, nieko negirdėję, nieko ir neišmano...

Ir nuėjo pas šunis pasigirti.

— Kriu, kriu, kriu...

Tuo tarpu Rudis, Sargiukas ir Kudlius snaudė po pietų saulės atokaitoje. Išgirdę kriuksėjimą, paoko visi, dantis pastatę, nes pamanė, kad Degloji atėjo jų kiemo knisti. Žiūri — o čia Margelis stovi ir kriuksi! Baisiai visi nustebo. Kudlius net akis koja pasikrapštė. Žiūri šiaip, žiūri taip: Margelis stovi ir kriuksi.

— Gal sapnuoju, — pamanė toliau Kudlius. Pasijudino, net pašoko į viršų. — Ne, nemiegu.

Pažvelgė jis į Sargiuką ir į Rudį — ir tie žiūri, akis išsprogdinę. Prisiartino Kudlius prie Sargiuko, klausia:

— Ką gi tu manai? Kas čia gali būti?

— Aš manau, — sako Sargiukas, — ar nebus mūsų Margelis suėdęs...

— Et, ką tu čia niekus plepi, — nutraukė jį senis Kudlius, — kur gi ji ten tilptų — toks kupetys.

— Žinote ką, — pratarė jaunasis Rudžiukas, — ar nebus kartais Degloji jį užkerėjusi.

— Au, au! Margeli! — tarė Kudlius, — kaip tu čia kalbi, kaip kiaulė. Kalbėk, kaip kalbėjęs.

— Kriu, kriu, nenoriu šuniškai kalbėti, kiauliška kalba kur kas gražesnė ir smagesnė, kriu, kriu...

— Atsipeikėk, Margeli, — prakalbėjo Sargiukas. — Juk negražu senolių šunų kalbą po kojų paminti, o svetimosios ieškoti.

Ilgai šunys atkalbinėjo Margelį, bet jis vis ne ir ne. Vis kriuksi ir kriuksi. Pamatė draugai, kad jų Margelis visai suniekšėjo ir labai nuliūdo

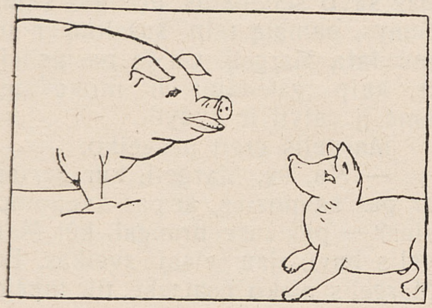
Paskiau supykę kad puolė ant jo, kad suriko:

— A, šiukš, kiaule, pas kiaules, į gurbą! — Ir išvijo jį iš savo tarpo.

Eina Margelis pas Deglę ir kalba:

— Dabar jūs manęs nesibijote,

nes aš mažas, menkas, blogas. Palaukite, —grasina,—kai aš pas Degląją gerai pavalgysiu ir nutuksiu, kaip ir Degloji, tai jūs dargi ant kelių suklaupsite prieš mane.

Atėjo pas kiaulę ir sako:

— Aš mečiau tuos kvailius šunis ir ateinu tau tarnauti. Nuo šios dienos įsirašau į jūsų, į kiaulių, giminę ir pasižadu daugiau šunų neapkęsti.

— Gerai, brangusis, gerai mylimasai. Jau seniai reikėjo taip padaryti. Aš tik labai stebiuosi, kaip tu taip ilgai galėjai toj baloj tverti. Nežinau, kodėl ta prakeiktoji šunų giminė ant manęs širsta. Antai, buvau nuvykusi kiek kiemo paknaisyti, papurenti, nes kas gi tai matė: visur, kaip ola, kieta, lygu, dailu. Atsigulsi, tai šonai skaudėti ima. O jie mane užpuolė taip, kad vos suskubau gurban įbėgti. O, tegu jie taip neišdykauja,. kriu, kriu, kriu, nes gali mano kantrybė pasibaigti, o tuomet tai visiems kaulus sutriuškinsiu. Jie, nenaudėliai, turėtų būti man dėkingi, kad aš dar iki šiol taip su jais nepadariau, kriu, kriu, kriu,—kalbėjo, koliojosi Degloji, besiknisdama gurbe.

O Margelis klausėsi ir stebėjosi Deglosios kuklumu ir iškalbingumu. Tuo tarpu—au, au, au, ū-ū! —suriko iš skausmo, nes Degloji užmynė jam ant uodegytės.

— Nieko, nieko, brangusis, mokinkis mandagumo, mesk tą prasčiokišką šunų lojimą, laikas tau jau save auklėti, mokintis kiauliškai kalbėti. Kriu, kriu, kriu.

Juk aš tau sakiau, kad mandagesnio padaro nėra, kaip mes, kiaulės. Bet tu nesibijok, išmoksi ir tu gerai elgtis, tik daryk taip, kaip aš liepsiu ir darysiu, kriu, kriu, kriu. Nestovėk dykas, kaip šunies veislė, bet knisk, kriu, kriu, kriu.

Margelis ėmė knisti, bet nieks jam neišėjo, tik snukutį susibiaurėjo ir susižeidė.

— Tai kiaulių gudrybė,— mano vargšas Margelis, — tokias duobes moka iškasti!

Tuo tarpu šeimininkė atnešė Deglajai pietų. Degloji pripuolė prie lovio, įsilipo į lovį su kojomis ir ėmė ėsti. Margelis taip pat priėjo prie lovio ir ėmė iš krašto lakti, bet Degloji sušnypštė taip, kad Margelis persigando.

— Tau sakiau, tu šunie, kad reikia būti mandagesniam, reikia save auklėti... Lauk, kol aš paėsiu, juk tu matai, kad aš esu alkana, pasitrauk, nepraustasnuki, nes tuoj galvą tau atkąsiu. Storžievi tu! Vargas man bus, kol tave mandagumo išmokinsiu. Palauk, kol paėsiu, o kas liks nuo manęs, tik tuomet galėsi ėsti, kriu, kriu, kriu...

Margelis susigėdęs, uodegytę pabrukęs, nudulino kampan ir atsitūpė.

O Degloji ėdė, ėdė, išėdė visą ėdalą ir puškodama nuėjo patvorin ir atsigulė.

— Dabar gali ėsti tu, besoti. Turi ilgą liežuvį, išlaižyk lovį ir užteks, kriu, kriu, kriu...Tik paėdęs neužmiršk padėkoti, nes jūs papratę storžieviauti, kriu, kriu, kriu ..

Ir taip Margelis gyveno pas Deglę.

— Eikime pasivaikščioti,— tarė kiaulė vieną kartą, —juk negalima nuolat gurbe gulėti tokiam karšty, reikia pasimaudyti, kriu, kriu, kur līst, kur līst!

Nuėjo prie balos. Degloji įsibrido, pakniso, pamaišė snukiu balą ir atsigulė.

— O tu, nemokša, nežinai, kaip reikia daryti, — sušuko ant Margelio, — nori kad, už pakarpos stvėrusi, įmurdyčiau balon. Gulk purvynan! Kriu, kriu, kriu...

Margelis noroms - ne - noroms atsigulė atsargiai, kad labai nesusipurvintų, bet Degloji, stvėrusi Margelį už uodegos, įtraukė jį į vidurį balos ir panėrė purvan. Vargšas Margelis vos neužtroško, vos suskubo iššokti.

Šito Deglajai buvo per daug. Labai užpyko, kad šitoks niekam vertas šunelis drįsta būti nepaklusnus. Stvėrė jį už ausies ir ėmė tąsyti, kol nutraukė jam ausį, kurią gardžiai suėdė.

Šunelis, ausies netekęs, cypdamas, kaukdamas, purvinas, nubėgo pas savo senuosius draugus šunis. Šunys, pamatę taip sužalotą ir supurvintą Margelį, vėl jo pasigailėjo ir, kaip galėdami ir mokėdami, ėmė jį valyti ir gydyti.

Margelis greit pasveiko.

— Na, ką, Margeli, kur geriau: ar pas savuosius, ar pas svetimuosius? — paklausė draugai, kai Margelis buvo jau visai sveikas. Bet Margelis nieko neatsakė, tik tupėjo, galvą nuleidęs.

K. Tėma.

Strikatai ir mekeke

Šoka kiškis po pievelę
Srikatai, strikatai.
Saulė šildo jam kuprelę
Iš aukštai, iš aukštai.

Tu, kiškuti, tu, mažuti,
Šokinėk, šokinėk,
Bet į daržą kopūstėlių
Nežiūrėk, nežiūrėk.

Ten Margiukas piktas sukas —
Vizgi, vizgi au-au-au, —
Ir už lapą kaip už kapą
Užmokėt reikės tau.

Gano Mikas žilą ožką
Vis lauke, vis lauke.
Jo ožkytė mekekena:
Vilkai šen, mekeke.

Tu, ožkele, nešk barzdelę,
Žolę rauk, žolę rauk,
Bet vilkelio iš miškelio
Nesišauk, nesišauk.

Jis, išgirdęs tavo balsą
Ir meilius žodelius,
Nuvilks baltus kailinėlius
Ir padžiaus ragelius.

Vyt. Klevelis.

Kaip mes aveles plukdėm

Buvo giedri diena Danguje nesimatė jokio debesėlio. Tik saulė įvairiai raibuliuodama kaitino ir kaitino. Buvo taip karšta, kad rodėsi mums imsime ir iškepsime.

— Gykim prie ežero! — šūktelėjo vienas mūsų bendrų.

Kiti jam pritarėme.

Karvės šnirpšdamos nosimis, visai prie žemės priglaustomis, ėjo veik svirindžiuodamos jau. Avelės, būrin susispietusios, tankiai kojomis betupendamos, pabėgės kiek, dulkių debesį sukeldamos, ir vėl kur nors pakrūmėj stovi, vėl pabaidomos laukia.

Kiaulės paliko knysyklas, kuriose buvo įsikočiojusios, ir kimiai kriuksendamos dūlino iš paskos karvių ir avių.

*

Ežeras, atrodė, visai kitokis, negu paprastai mes jį matyti buvome pratę. Visas paviršius buvo lygus, kaip iš stiklo ar ledo nulietas. Tokiame lygiame mėlynume buvo paskendusi dangaus saulė, paskendęs miškas, kuriame kriaušėtu krantu augštyn lipo — į ežerą jis gilyn buvo beslystąs! Jokios vilnelės, jokio krusterėjimo. Kartais tiktai maža žuvytė šokteria virš vandens, padaro ratuką, kuris tuojau išnyksta. Arba kregždutė greitasparnė savu kūneliu kartais vandenį paliečia. Šiaip jau tas mūsų mėgiamiausis ežeras buvo kaip veidrodis. Keltavas krante palikę, mes pribėgome prie jo, lyg niekad dar jin nebuvę bridę, subridome sulig kelių ir žiūrėjome vieni į kitų sulūžusias kojas ir lapatuojančias galvas.

— Vyrai! — šūkterėjo vienas mūsų. — Vat, padarysim — tai padarysim!

— Ką?

— Padarysim! — net delnais anas suplojęs iššoko iš vandens.

— Sakai ar ne? — rikterėjom mes visi ir ėmėm į jį pilti vandeniu. Apipylėm galvą, veidą, marškinius.

— Aveles išmaudysim... — traukdamas nuo veido vandenį pasakė panosėj. Bet mes jo žodžius išgirdome. Palikome jį bestovintį dar, o patys jau iš visų pusių apstojome, šakomis ir botagais mojuodami, varėme avelių būrį tiesiog į ežerą!

— Aškiur! Aškiur! Aškiur!

— Ykikš! Ykikš! Ykikš!

Aveles buvo nepaklusnios. Pajutusios vandenį, išmėginusios jo šlapumą, sukosi atgal, brovėsi tiesiog pro mus, kai kuriuos net pargriaudamos ir vėl nėrėsi į krūmus, į paunksnę.

Mumyse augo užsispyrimas.

— Avelių, dabokit, neišmaudysim! — šaukė kažkuris.

— Patys greičiau!

— Pradedam!

— Tylom tik...

Vėl mojavom šakomis ir botagais, vėl varėm jas į ežerą ir šaukėme vieni pro kitus:

— Aškiur!

— Aškiur!

— Aškiur!

Avelės tankiai muša kojomis žemę, lyg norėdamos mus pagąsdinti, ar pačios save padrąsinti. Bet vėl įsitikinome, kad sunku tokis didelis būrys įveikti. Griebėmės gudravimo. Pagavome vieną aviną, įnešėm jį į vandenį ir pastatėme. Murdėsi anasai, bliovė, bet mes dviese už ragų įsikabinę, kojomis smėlėtą dugną ardydami, laikėme net akis iš kaktos stumiami. Kiti tuo tarpu vėl užbėgę vijo su dulkėmis ir su riedančiais

mažyčiais akmenėliais užpylė mus pilka masė, parvertė ir pralėkė pro mus besikebėrojančius, kad kuo nors būdu įstengtumėm atsikelti, kad nuo panuovartos, tur būt, nenusigrabotum į pačią gilumą. Vanduo kliuksėjo mum ausyse. Burnose ir nosyse jautėme neskanumą, akyse buvo žalia žalia. Girdėjome, kad mūsų bendrai šaukia jau:

— Plaukia! Plaukia!

— Tai išprausim!

— Tai išplukdysim!

*

Kai jau avelės, kurį laiką paplaukusios, sukosi atgal į krantą, mes pylėm į jas vandeniu, stengdamiesi neišleisti į krantą. Graudus bliovimas ir mekenimas sklido iš to pilko avių būrio. Atsimušdinėjo miško tankumyne. Ir atrodė mums, kad tenai taip pat kas nors plukdo avelių būrį, taip pat stengiasi jų krantan neišleisti.

— Skęsta! skęsta! —vienas parodė ranka į mano baltąjį ėriuką.

Ašaros man akis užpylė. Nieko daugiau jau nebemačiau nieko nebegirdėjau, tik šokau vandenin, kaip širšės ar piktosios geliamas, grėbiau už galvelės baltąjį ėriuką, kurį su mama karvės piene ir užauginom, ir traukiau į krantą. Nebojau taškomas ir stumdomas išsigandusių ir krantan skubančių avelių, nebojau visų tų draugų, kurie juokdamiesi iš manęs kalbėjo:

— Išsigando, kad neužplukdytų.

— Pats su juo nori pamatuoti dugną.

Kartą jau buvau, tiesa, užsėmęs pilną burną drumzlino vandens, bet vilkau, tempiau savo baltūnėlį, kad juo greičiau paguldyti ant švelnios žolelės ir paglostyti galėčiau,

*

Kai kiti, aveles iš vandens išleidę, pradėjo kiekvienas savas skaityti — nerado dar keturių. Aš neklausiau jų aimanavimo. Tik baltūnėlio galvelę su besimerkiančiomis akimis ant kelių paguldęs gloščiau gloščiau...

Širdyje darėsi taip graudu, ašaros nebesulaikomai riedėjo ir riedėjo. Kad tik jisai gyventų — daugiau jau nebeplukdyčiau avelių, — ryžausi. Bet baltūnėlio akelės jau visai buvo užsimerkusios. Jis drebėjo visu kūneliu. Galvelė jo nuslydo nuo mano kelių. Aš jau nemėginau jos atgal kelti. Tik mačiau kaip maža srovelė iš jo snukučio patekėjo vanduo. Bejėge ranka pamygau išsipūtusį jo pilvelį—vanduo dar patekėjo. Baltūnėlis vėl pravėrė akis ir sutrūkčiojo nosike. Aš pajutau krūtinėj karštį—baltūnėlis gyvas!

— Aveles suradome! — šaukė mano bendrai.

— Kur?

— Krūmuose buvo pasilikusios.

— Ir mano baltūnėlis jau atsipeikėjo,—pakėliau ašarotas akis.

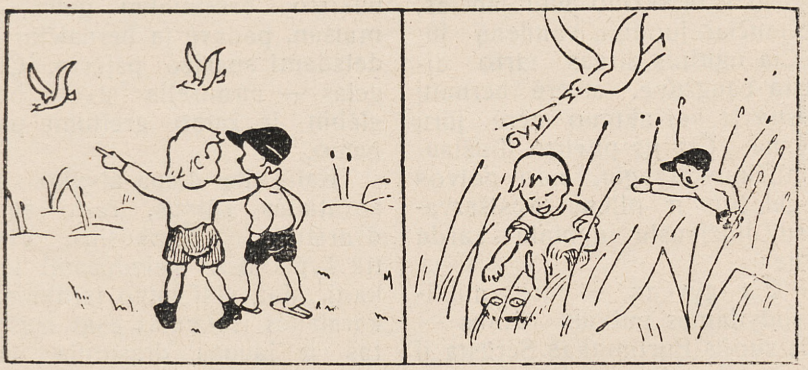
r.

Rūtų darželis

Tai gražus ir žalias manasai darželis,
Pilnas prisodintas rūtų, žolynų.
Dailiai jį aptvėrė jaunasai brolelis,
Jam užtat vainiką pinti ketinu.

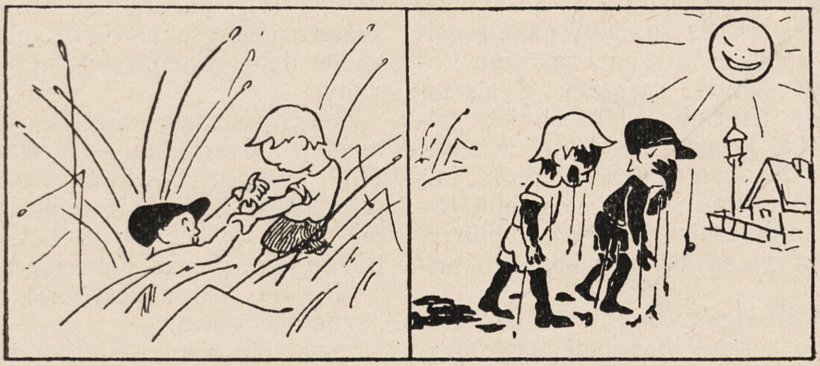
Atsiuntė *K. Tėma.*

PAUKŠTININKAI

Jonas ir Marytė eina
Pempių padaboti.
Štai keliauja suskabinę
Lizdelio ieškoti.

Jonas mūsų ir užtiko
Lizdą tarp žolelių.
Pempė klykia, pempė verkia,
Ginas nuo Jonelio.

Tik Jonelis gilian liūnan
Staiga ir įkrito,
Pribėgusi už rankučių
Traukia jį Marytė.

Išsirito iš to liūno,
Eina namo, verkia.
Ir saulutei jų negaila, —
Juokias iš jų darbo.

2)

Pikta karalaitė

Netrukus priskrido putuojančias, šniokštančias juodųjų vandenų jūras. Čia ugninis žirgas virto didžiausia bangžuve, stvėrė bernaitį dantysna ir kai akmuo nėrė jūrų gelmėsna. Čia jis pavirto didžiausiu milžinu-karžygiu, nuo galvos kojų geležimi ir plienu apsišarvavęs, su didžiausiu ugniniu kardu rankoje.

— Čia gyvena, — tarė milžinas, rodydamas puikius rūmus — tas Baisuolis-Burtininkas. Sergsta jį dvylikagalvis slibinas. Jis man reikia nukauti. Bet kiekviena nukirsta galva, vėl prišoksta ir prigyja. Taigi imk,—tęsė toliau milžinas, — šitą butelį vaistų ir kiekvieną nukirstą galvą tais vaistais patepk, tai jos nebeprigis.

Tai taręs, nusivedė jis jaunikaitį į burtininko rūmus. Sušnypštė, suūžė baisusis slibinas, pakėlė galvas ir puolė milžiną. Prasidėjo kova negirdėta, neregėta. Švaistėsi kardas, kai žaibas, lėkė slibino galvos, kai kopūstai.—Visos jos šokinėjo, bėgo atgal prie slibino, bet bernaitis ėmė jas vaistais tepti. Kilo dar didesnis triukšmas, cypimas. nes nė viena galva nebegalėjo prigyti.

Pasibaigus kovai, milžinas nusivedė bernaitį pas patį burtininką. Ėjo didžiausiais koridoriais ir plačiausiomis salėmis, kuriose buvo daugybė kaulų žmonių, kuriuos, matyt, burtininkas buvo suėdęs.

Pagaliau, priėjo geležines duris. Milžinas vienu rankos truktelėjimu išvertė tas duris ir įėjo vidun. Buvo tai puikiausia salė, kokios žmogaus akis nebuvo regėjusi. Išgirdęs trenksmą ir išvydęs ūmai įsiveržusį milžiną, burtininkas labai nustebo. Tačiau atsipeikėjęs puolė atvykusį milžiną. Bet milžinas vienu kardo mostelėjimu, kaip kopūstą, nukirto brutininkui galvą, įdėjo maišan, padavė ją bernaičiui ir nedelsdami sugrįžo pajūrin. Čia angelas — numirėlis stvėrė bernaitį glėbin ir žaibo greitumu parnešė namo.

Kai kitą dieną atvyko sūnus į karalaitės rūmus, rado jau visus dvariškius susirinkusius. Visi jie tik šypsojosi, veizdėdami į jaunikaitį. Mat, visi buvo įsitikinę, kad karalaitės įsakymas esąs neišpildytas ir jaunas drąsuolis turėsiąs mirti.

— Prašau pasiruošti ir neišsigąsti, — tarė karalaitė soste besėdėdama:—bus atidengtas Burtininko-Baisuolio paveikslas. Kiekvienas, nors drąsiausias žmogus, pirmą kartą jį regėdamas, dreba iš baimės.

Čia visi dvariškiai dar labiau sužiūro į vargšą bernaitį, laukdami, ką jis dabar bepasakys ir ką parodys.

— Šviesiausia karalaite ir garbingieji dvariškiai, — pratarė ramiai bernaitis, — kam čia mums paveikslas, kam čia mums ta baimė. Nėra ko bebijoti to Baisuolio-Burtininko, nes jo jau nebėra.

Ir čia ištraukė iš savo maišo burtininko galvą.

Suaikčiojo karalaitė, sudrebėjo visi jos dvariškiai, kai pamatė galvą Baisuolio, kurio prieš tai visi bijojo. Nutilo visi, tartum žadą užkandę.

— Jaunikaiti, — tarė karalaitė. — atlikai baisiausį darbą ir tapai nugalėtoju. Nebepajėgiu sunkesnio tau darbo užduoti. Nuo šios dienos būsi mano vyru ir mano karalystės valdovu. Savo maršalams įsakau parengti mano būsimam vyrui kuo puikiausius karališkus rūbus. Grįžk, bernaiti, namo, o ryt atvyk į mano ir tavo vestuves.

Bernaitis linsmas iškeliavo namo. Džiaugėsi ir savo laime netikėjo.

— Palauk, bernaiti! — išgirdo jis balsą. Atsigrįžęs pamatė numirėlį su puikiu kardu rankoje.

— Daug padaryta — tarė numirėlis, — bet dar ne visa. Paimsi karalaitę, bet su ja negalėsi gyventi, jei neturesi šito kardo. Tai pasiimk jį sau. Jokio kito kardo nesijuosk po vestuvių ir niekur jo nepadėk. Tavo karaitė yra ragana. Ji pirmą naktį po sutuoktuvių išgers tavo kraują ir tu numirsi. Nuo tos mirties gali išgelbėti tik šitas kardas. Taigi, pirmąją po sutuoktuvių naktį nemik ir kardą prie savęs laikyk. Kuomet ji užmigs, nukirsk be baimės savo žmonai galvą.

Tai pasakęs, numirėlis dingo.

Baisi buvo bernaičiui — karaliui pirmoji po vestuvių naktis, tuo baisesnė, kad bernaitis pastebėjo, jog karalienė per vestuvės jokio valgio nevalgė ir jokio gėrimo negėrė. Sėdi dabar prie jo ir nuolat prikalbinėja jį užmigti, o vis gobšia akimi žiūri į jo gerklę, dantis grieždama. Bet bernaitis atsikalbinėjo nenorįs. Pagaliau, karalienė pati užmigo. Tuomet bernaitis stvėrė kardą ir drebančia ranka nukirto savo žmonai galvą. Pasiliejo juodas putotas kraujas ir vietoj piktos karalienės stojo jauna graži ir lipšni karalaitė.

— Ačiū, —tarė, —tau, berneli! Aš buvau baisiojo burtininko užkerėta, turėjau pikčiausią širdį, mitau žmogiena ir geriau tik žmogaus kraują. Bet tu mane nuo tų baisių burtų išgelbėjai. Nuo šios dienos vėl galiu būti tokia gera, kokia buvau savo gyvenimo pradžioje.

Džiaugėsi karalaitė, džiaugėsi ir bernaitis — karalius. Po to bernaitis pakėlė antras vestuves dar prašmatnesnes. Suprašė daugybę svečių, savo tėvelį, brolius ir kaimynus. Kadangi tas bernaitis buvo kilęs iš Vilniaus krašto, tai ir aš tosna vestuvėsna patekau. Ilgai gėriau, puotavau. Pagaliau, su bernaičiu—karaliumi įsikalbėjau ir, ką girdėjau, jums čia papasakojau.

Papasakojo *Petrukas*,
užrašė *Kaziukas*.

◆◆◆◆◆◆

Kas laužo šakas

Ko verkia girelė, ko graudžiai dejuoja,
Kam laužo žaliąsias šakas?
Ar širdį jai skausmas giliai sužalojo?
Kas spaudžia jos širdį, oi kas?
Kodėl, kai anuomet pavasaris lankės
Ir saulė šypsojos linksmai,
Kai žiedo šilkinio žibučių ieškojom,
Klausei tu dainų mūs ramiai?
Dabar ko vaitoji? Kas širdį tau gelia?
Kam ašaras lieji graudžias?
Sakyk, numylėta manoji girele,
Kam laužai žaliąsias šakas?

V. Kuolaitis.

O, varna!...

TRUPINĖLIAI

Kaip seniau kariavo kiniečiai

Dabar eina karas tarp japonų ir kiniečių. Abi pusės smarkiai mušasi ir vartoja naujausius ginklus: tobuliausius šautuvus, patrankas, tankus, lėktuvus. O prieš 40—50 metų kiniečiai nemokėjo taip kariauti.

Kiniečiai ir anksčiau turėjo didelę kariuomenę. Ta kariuomenė buvo visai kitokia, negu dabartinė. Kareiviai buvo apsirengę sijonais, su ilgomis kasomis. Šautuvų neturėjo, buvo apginkluoti lazdomis — durtuvais, lankais su vilyčiomis ir skėčiais. Priešą jie tikėjosi nugąsdinti savo skaičiumi ir baisiu riksmu. Jie girdėjo, kad mūsų žmonės moka šaudyti iš patrankų, tad ir jie buvo pasigaminę sau medinių kaladžių ant ratų, panašių į patrankas. Priešais nešdavę didžiules vėliavas su išpaišytais baisiais slibinais.

Ir štai, kai 1900 metais kiniečiai pirmą kartą susitiko su europiečių kariuomene, jie pakėlė iš pradžių didžiulį riksmą, iškėlė savo lazdas, išstūmė priešakin tas medines kalades ir vėliavas su baisiais slibinais. Kai tai nieko nepadėjo ir europiečiai pabugę neišbėgiojo, kiniečiai paleido iš lankų vilyčias. Europiečiai pradėjo į juos šaudyti, kiniečiai dangstėsi skėčiais, pagaliau, pasileido bėgti, kai ir skėčiai juos apvylė.

Dabar kiniečiai išgudrėjo. Jų kariuomenės dabar grumiasi ne menkiau už europiečius, iš kurių pramoko kariauti.

Vaikų šypsenos

DAR SUSPĖS

Antanukas veja Vincuką ir graižosi jį pagausiąs.

— Kur taip skubi, Antanėli? — paklausė jį atbėgęs Jurgutis.

— Ana, Vincelis man liepė po valandos jį pagauti ir tuomet sakė atiduosiąs saldainį.

— Po valandos!?— nustebo Jurgelis. — Tai tu per anksti ėmeisi to darbo, dar suspėsi... Geriau pažaiskime.

Antanėlis vis dėlto nepaklausė.

AR SUSILAUKS?

Pavasarį mažas Petrelis išsilaužė vyšnios šakelę ir pasodino į smėlį, o jo mažesnis broliukas Jonelis — vištos plunksnelę.

Jų darbą pamatė motutė ir paklausė, ką jiedu daro.

— Aš, — sako Petrelis,—noriu susilaukti vyšnios ir pasodinau vyšnios šakelę.

— O aš noriu turėti viščiuką, gal iš plunksnelės ir išaugs toks mažuliukas...

Mama tik nusišypsojo.

Leidėjas atsakomasis redaktorius Liudvikas Cicėnas. Vilnius „RUCH" spaustuvė